

Fragmenta in epistulam ad Hebraeos (in catenis)

637 Hebr 1,2-3 Ὁν ἔθηκε κληρονόμον πάντων. τίνων; πάντων, πάντων τῶν προσόντων τῆ ἀκηράτῳ καὶ θεία φύσει· κληρονόμος γὰρ καὶ μέτοχος τῆς πατρικῆς οὐσίας καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως ὁ υἱός. εἶτα εἰπὼν ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν πατρῶων πλεονεκτημάτων ὁ υἱός, ἐπεξηγεῖται καὶ πῶς. δι' αὐτοῦ, φησίν, οἱ αἰῶνες ἐποιήθησαν, τοῦτ' ἔστι κοινόν εἰσιν ἔργον οἱ αἰῶνες αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς. εἰ δὲ οἱ αἰῶνες κοινόν ἔργον πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ τὰ ἐν τοῖς αἰῶσι πάντως κοινὰ πατρὸς καὶ υἱοῦ· εἰ δὲ τὰ ἐν τοῖς αἰῶσι, πολλῶ ἔτι μᾶλλον τὰ 638 μετὰ τοὺς αἰῶνας, οἷον ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. εἶτα ἵνα μὴ κληρονόμον ἀκούσας νομίσης οὐ κατὰ φύσιν χρηματῖσαι κληρονόμον ἀλλὰ χάριτί τινι καὶ εἰσποιήσει, ἐπάγει· ὃς ὦν ἀπαύγασμα τῆς δόξης, μονονουχὶ λέγων ὡς εἰ καὶ κληρονόμον αὐτὸν εἶπον ὅτι ἔθηκεν ὁ πατήρ, μηδὲν ταπεινὸν ἢ ἀνάξιον θεοῦ ἐννοήσης· τὸ γὰρ ἔθηκεν οὐχὶ τῆς εἰσποιήσεως καὶ τοῦ θετὸν εἶναι τὸν κληρονόμον εἴρηται μοι δηλωτικόν, ἀλλὰ τῆς τοῦ υἱοῦ πρὸς τὸν πατέρα ὡς εἰς αἴτιον κατὰ φύσιν ἀναφορᾶς καὶ συννεύσεως, καὶ ἵνα μὴ ἀναίτιον τὸν υἱὸν ἀπολαβὼν τῆς πατρικῆς συγγενείας ἀλλοτριώσης, καὶ δύο ἀρχὰς ἀπεσχισμένας ἀλλήλων ὑπονοήσης. διὰ τοῦτο γὰρ μοι καὶ αὐτὸ τὸ κληρονόμος εἴρηται, ἵνα τὸν αἴτιον ὅθεν κάτεισιν ἡ κληρονομία, αὐτίκα ἐννοῆς, καὶ μὴ ἀγέννητον ὡσπερ τὸν πατέρα ὑπονοῆς· διὰ τοῦτο γὰρ εἴρηται μοι καὶ τὸ κληρονόμον καὶ τὸ ἔθηκεν, διὸ ἐπήγαγον αὐτίκα· ὃς ὦν ἀπαύγασμα. εἰ δὲ οὐκ ἐτέθη ἀπαύγασμα εἶναι ἀλλ' ἦν ἀπαύγασμα· ὃς ὦν γὰρ ἀπαύγασμα, ἔφην οὐδὲ κληρονόμος δηλονότι ἐτέθη, ἀλλ' ἦ καθ' ὃν εἴρηται μοι τρόπον. ὅρα δὲ πῶς ἐμφαντικῶς καὶ ἀκριβῶς εἶπεν, ἀπαύγασμα εἰπὼν, καὶ ὦν καὶ τῆς δόξης· διὰ μὲν γὰρ τοῦ ἀπαύγασμα τὴν κατὰ φύσιν ἐκ τοῦ πατρὸς πρόοδον τοῦ υἱοῦ δηλοῖ· οὐδὲν γὰρ ὄλως οὐδαμοῦ κατὰ χάριν καὶ εἰσποίησιν πρόεισιν ἀπαύγασμά τινος, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἡλίου, οὐκ ἀπὸ τοῦ πυρός, οὐκ ἀφ' ἐτέρου τινὸς ἀφ' οὗ πέφυκεν ἀπαύγασμα προῖεναι. διὰ δὲ τοῦ ὦν, ὅτι οὐ πρόσφατον ἔχει τὸ εἶναι ἀπαύγασμα, ἀλλ' ἐξ αἰδίου καὶ ἀεὶ ὦν. εἶτα δὲ καὶ τὸ θεϊκὸν ἀξίωμα διὰ τοῦ ὦν παριστᾷ· οὕτως γὰρ καὶ ὁ πατήρ· ἐγὼ εἰμι ὁ ὦν, φησὶ χρηματίζων τῷ Μωϋσεῖ. ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἀπαύγασμα καὶ τὸ ὦν τὴν τε κατὰ φύσιν πρόοδον παραστήσαι τοῦ υἱοῦ ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον. τὸ δὲ καὶ δόξης προστίθησιν, ἵνα εἴπῃ· τοῦ τιμιωτάτου καὶ κατ' οὐσίαν προσόντος καὶ οὗ μείζον οὐκ ἔστιν ἐν πατρί, ἐκείνου ὁ υἱὸς ἀεὶ ἐστὶν ἀπαύγασμα. ὁρᾶς πῶς καὶ τίνων ἐστὶ κληρονόμος ὁ υἱός; Εἶτα ἔτι σαφηνίζων τὸ ῥηθὲν ἐπάγει· καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, οἷον· ὅλην ἐν αὐτῷ ἀπεμάξετο τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ὑπαρξιν· θεὸς ἐστὶν, ἐξουσιαστικὸς ἐστὶν, παντοδύναμος, δημιουργός, καὶ εἴ τι ἄλλο τὴν πατρικὴν ὑπαρξιν χαρακτηρίζει. πλὴν τοῦ εἶναι πατήρ πάντα ἐστὶν ὁ υἱός. διὸ καὶ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως περιάγει καὶ συνέχει καὶ πηδαλιουχεῖ. εἶδες κληρονόμον ἀληθῶς, πῶς ἅπαντα κέκτηται τὰ τοῦ πατρὸς; Εἶτα εἰπὼν τὰ θεῖα περὶ τοῦ υἱοῦ καὶ ὑπερφυῆ, μέτεισι καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἃ ὑπερθαύμαστα μὲν ἐστὶν, οὐδὲν ἔλαττον καὶ ὑπερφυῆ, ταπεινὰ δὲ ὅμως ὡς ἀκοῦσαι δόξαι καὶ εὐτελεῆ, θάνατος καὶ σφαγή. ἀλλὰ ... 639 Hebr 1,4-5 Ἡ κληρονομία κυρίως τῶν προσηκόντων γίνεται, ἀλλ' οὐ τῶν ἡλλοτριωμένων. ἐκληρονόμησεν οὖν, ὅπερ ἄνωθεν ἐνήν τῷ λόγῳ, τοῦτο κατενεχθὲν δι' αὐτοῦ καὶ ἡ προσληφθεῖσα σάρξ. τί δὲ ἐστὶ τοῦτο; τὸ υἱός, τὸ λέγεσθαι τὸν τῶν ὄλων θεὸν πατέρα αὐτῆς, τὸ γεγέννηκά σε. τὸ δὲ σήμερον οὐ χρόνου δηλωτικόν, ἀλλὰ τοῦ μηδέποτε διεσπᾶσθαι τὸν πατέρα τῆς γνησιότητος τῆς πρὸς τὸν υἱόν, οἷον· ἀεὶ, φησίν, οὕτως πρὸς σὲ διάκειμαι οὐχ ὡς παρελθούσης τῆς γεννήσεως, ἀλλ' ὡς ἐνεστηκυίας διαπαντός καὶ καθ' ἑκάστην ἀρχὴν ἀλλ' οὐ τέλος λαμβανούσης. σκοπεῖ δέ, μὴ ποτε μᾶλλον οὕτως ἀρμόζει· ἄμφω μὲν εἰρηῆσθαι ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, τό τε υἱός μου εἶ, καὶ τὸ ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, ἀλλὰ τὸ μὲν υἱός μου εἶ καθὸ λόγος τὴν αἰδίον γὰρ διὰ τοῦ εἶ γέννησιν σημαίνει τὸ

δὲ σήμερον γεγέννηκά σε καθὸ σάρξ· τὴν πρόσφατον γὰρ γέννησιν ἐμφαίνει. εὐδοκία γὰρ τοῦ πατρὸς γεγέννηται· πνεῦμα γὰρ ἅγιον, ὁ ἄγγελός φησιν, ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, εἶτα· καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. Hebr 1,6 Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον, τοῦτ' ἔστιν ὅταν ἠυδόκησε μετὰ σαρκὸς ἐμφανισθῆναι τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ υἱὸν τοῖς κατοικοῦσι τὴν οἰκουμένην· φησὶ γάρ· καὶ προσελθόντες οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ, καί· ἀπάρτι ὕψεσθε τοὺς ἀγγέλους καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Hebr 1,13 Ἀνήνεγκε τοῖνυν τὴν ἀπαρχὴν τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας τῷ πατρί, καὶ τοῦτο ἐθαύμασε τὸ δῶρον ὁ πατήρ, καὶ διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ προσενέγκαντος καὶ διὰ τὸ ἄμωμον τοῦ προσενεχθέντος, ὡς οἰκείαις αὐτὸ δέξασθαι χερσὶν καὶ θεῖναι πλησίον τὸ δῶρον καὶ εἰπεῖν· κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Hebr 2,6-9 Τίνος χάριν προάγει νῦν τὸ τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκη αὐτοῦ; ἐπειδὴ ἀντιπίπτειν αὐτῷ ἐδόκει πρὸς τὴν πρόθεσιν· ὁ μὲν γὰρ μείζονα δεικνύει τὸν Χριστὸν τῶν ἀγγέλων, τὸ δὲ βραχὺ τι 640 ἡλαττώσθαι παρ' αὐτοῦ. διὸ τίθησιν αὐτό, ἵνα τὴν δοκοῦσαν ἀντίθεσιν λύσῃ. καὶ λύων φησὶν εἰρησθαι αὐτὸν ἡλαττωμένον διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου· εἶδομεν γὰρ αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος. συγχωρεῖ δὲ τέως καὶ τὸ ῥητὸν ἐπὶ τοῦ δεσπότητος εἰρησθαι, ἐπειδὴ ἐχρησίμευεν αὐτῷ καὶ εἰς τὸ ἐκείνους παραμυθῆσασθαι τὸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Hebr 2,11 Εἰπὼν οὐκ ἐπαισχύνεται. ἔδειξε τὸ διάφορον· οὐ γὰρ κατὰ φύσιν ἀδελφός, καίτοι ὢν ἀληθῶς ἄνθρωπος, ἀλλὰ κατὰ φιλανθρωπίαν, ἐπειδὴ ἐστὶ καὶ ἀληθῶς θεός. Hebr 2,14-15 Ἐδεδοίκεσαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον ὡς ἔνοχοι ὄντες τῆς τούτου δουλείας. δουλεία δὲ τοῦ θανάτου τὸ ἐνέχεσθαι καὶ ὑποκεῖσθαι τῇ ἁμαρτίᾳ· ἰσχύς γὰρ καὶ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία. ἐπεὶ οὖν ὁ Χριστὸς διὰ θανάτου κατήργησε τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, τὸν εὐρετὴν καὶ ἀρχηγὸν τῆς ἁμαρτίας, εἰκότως ἀσθενῆς γίνεται ἡ ἁμαρτία, εἰκότως ἀπηλλάγημεν τῆς κατὰ τὴν ἐπικράτειαν αὐτῆς δουλείας, εἰκότως ἡλευθερώμεθα τοῦ κατὰ τὸν θάνατον φόβου. καὶ ἔστι τοῦτο καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις σαφῶς κατιδεῖν· οἱ γὰρ πρὶν ὡς μέγιστον κακὸν καὶ ἀνυπερβλήτον φοβούμενοί τε καὶ ἀποτρεπόμενοι τὸν θάνατον, νῦν ὡς βελτίονος βίου μεταβολὴν καὶ προοίμιον χαίροντες πρὸς αὐτὸν χωροῦσιν, ὅταν ὑπὲρ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ νόμων παρὰ τῶν διωκόντων ἐπάγηται. ἄρα οὐ περιφανῶς ἀπήλλαξεν ἡμᾶς ὁ σωτὴρ τοῦ κατὰ τὸν θάνατον φόβου καὶ τῆς ἐκεῖθεν δουλείας; Hebr 2,18 Ἡ δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι οὕτως ἐκκλητέον· ἐπειδὴ γάρ, φησὶν, ἀναμαρτήτῳ σώματι τῷ δεσποτικῷ ἐπεπήδησεν ὁ πονηρός, καὶ πειρασμοῖς περιβαλεῖν ἐπειράθη διὰ τε γὰρ ἑαυτοῦ προσέβαλε πειράζων, καὶ τοὺς Ἰουδαίους αὐτὸς ἦν ὁ ἀνερεθίζων εἰς τὴν κατὰ τοῦ δεσπότητος μαιφονίαν· ἐπεὶ οὖν ἀναμάρτητον ἔχων σῶμα ἐπειράσθη καὶ πέπονθεν, ἰσχὴν δικαίαν καὶ εὐλογον ἔχει κατὰ τοῦ πονηροῦ καὶ τοὺς ὑφ' ἁμαρτίαν τελοῦντας ἀνθρώπους ἀφαρπάζειν τῶν ἐκεῖθεν ἐπαγομένων πειρασμῶν, καὶ βοηθὸς καθίσταται 641 τοῖς πειραζομένοις· ἡ γὰρ κατὰ τοῦ ἀναμαρτήτου σώματος θρασύτης τοῦ πονηροῦ εὐλογον καὶ δικαίαν τῷ δεσπότητι παρέσχεν ἰσχὴν εἰς τὸ ῥύεσθαι τοὺς ὑφ' ἁμαρτίαν τῶν ἐκεῖθεν πειρασμῶν, καὶ βοηθὸν εὐρίσκεσθαι τοῖς πειραζομένοις. Hebr 3,2 Ὡς καὶ Μωϋσῆς, φησὶν· ὥστε μάτην διαλοιδороῦνται μοι πρὸς ὑμᾶς οἱ ἀποστασίαν με λέγοντες ἀπὸ Μωϋσέως διδάσκειν, καὶ πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς διακεῖσθαι. λεληθότως δὲ τοῦτο καὶ οὐ κατὰ προηγούμενον λόγον εἰσάγει, ἵνα μᾶλλον πείσῃ· τὸ γὰρ εἰς ἀπολογία παρεσκευασμένον μᾶλλον ὑποπτον. Hebr 3,3 Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος ἤξιώται. εἰπὼν τὴν πρὸς Μωϋσῆν ἰσότητα τοῦ Χριστοῦ, νῦν ἡρέμα τὴν ὑπεροχὴν λέγει. πλείονος οὗτος. τίς; ὁ κατὰ σάρκα νοούμενος Χριστός. παρὰ Μωϋσῆν δόξης ἤξιώται καθ' ὅσον, φησὶ, πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. νῦν τὴν ὑπερτάτην ὑπεροχὴν, καὶ ὅση θεοῦ πρὸς ἄνθρωπον, λέγει καὶ φησιν· πιστὸς μὲν ἦν Μωϋσῆς ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον, τοῦτ' ἔστι τὸν λαόν,

πλὴν καὶ οὗτος τοῦ οἴκου ἦν καὶ τοῦ λαοῦ εἷς. τοσοῦτω οὖν πλείονος δόξης ὁ κατὰ σάρκα Χριστὸς παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται ὅσον εἰκός, φησί, τὸν δημιουργὸν τοῦ δημιουργήματος· ὅσον γάρ, φησί, πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· οἶκον γὰρ ἐνταῦθα τὸν λαὸν σὺν τῷ Μωϋσεῖ λέγει, ἐπειδὴ καὶ Μωϋσῆς εἷς ἦν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ οἴκου, ποιητὴς δὲ τοῦ οἴκου ὁ Χριστός. Hebr 3,9 Ἡ οὐ ἐπέειρασαν πειρασμοῦ, ἵνα ἦ τὸ οὐ ἄρθρον, ἀλλὰ μὴ τόπου δηλωτικόν. Hebr 3,12 Πολλοὶ μὲν εἰσι καρδίαι πονηραὶ ἀπιστίας· ἔστι γὰρ καρδία πονηρὰ ἀπιστίας τὸ μὴ πιστεῦναι κακὸν εἶναι τὸ φιλοχρηματεῖν, τὸ ἄρχειν ὑβρεως, τὸ μεθύσκεσθαι, καὶ μυρία ἄλλα. μεῖζον δὲ καὶ ἀσυγκρίτως καρδία ἐστὶ πονηρὰ ἀπιστίας ἢ ἀφισταμένη τῆς πίστεως τῆς πρὸς τὸν θεόν. βλέπετε οὖν, φησί, μὴ ποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας· ἀπιστίας δέ, φημί, τῆς ἀφεστώσης ἀπὸ θεοῦ ζῶντος. 642 καλῶς δέ φησιν· καρδία πονηρὰ ἀπιστίας· ἔστι γὰρ καὶ καρδία ἀγαθὴ ἀπιστίας ὡς τὸ μὴ πιστεῦτε παντὶ πνεύματι, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν. Hebr 4,2 Μὴ συγκεκραμένους, φησί, τοῖς ἀκούσασιν, τοῦτ' ἔστι τοῖς πεπιστευκόσιν. πῶς δὲ ἦν αὐτοῖς συγκραθῆναι; ἐν τῇ πίστει, φησί, τοῦτ' ἔστι διὰ πίστεως· εἰ γὰρ ἐπίστευσαν οὗτοι ὡσπερ κάκεῖνοι, εἰς ἐν ἅν συναυλύνοντο, τῆς πίστεως οἶον κολλώσης αὐτοὺς καὶ συγκιρνώσης. Hebr 4,3–11 Ὡσπερ ἡ πρώτη κατάπαυσις οὐκ ἐνεπόδισεν τὸ καὶ δευτέραν γενέσθαι, οὕτως οὐδὲ κωλύει καὶ δευτέρας ἐπιγενομένης τρίτην ἄλλην τελεωτέραν ὑπάρξει. Ἐπειδὴ ἀπέδειξεν ὡς ἔστι τρίτη κατάπαυσις καὶ ὡς ἐλεύσονται τινες ἐν αὐτῇ, ἐπὶ τὸ συμπέρασμα ἦκε καὶ φησιν· ἐξ ὧν εἴρηται. φανερόν ἄρα ὅτι ἔστι τις κατάπαυσις ἄλλη παρὰ τὰς εἰρημένας, καὶ αὕτη οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἀλλὰ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἀφιερωμένη. λαὸς δὲ ἀληθῶς τοῦ θεοῦ οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν καὶ φυλάττοντες τὰ προστάγματα αὐτοῦ. Hebr 4,15 Διχόθεν κατασκευάζει ὅτι συμπαθήσει ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν· καθ' ἓνα μὲν τρόπον, ὅτι μέγας ἐστὶ καὶ δυνατὸς ὡς υἱὸς θεοῦ καὶ θεός· καθ' ἕτερον δέ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἔπαθεν καὶ πείραν ἔχει τῶν θλίψεων καὶ τῆς κατὰ τὴν σάρκα ἀσθενείας. καὶ δι' ἄμφω ταῦτα πάντως συμπαθῆς ἔσται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν. Hebr 5,6 Ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἀναίμακτον θυσίαν προσήνεγκεν· πρότερον γὰρ ταύτην προσήνεγκεν, εἰθ' ὕστερον καὶ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα. διὰ τοῦτο οὖν ἀναλόγως εἴρηται ἱερέα εἶναι τὸν Χριστὸν κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 643 Hebr 5,7–9 Δύο ζητεῖται μάλιστα ἐνταῦθα· ἐν μὲν πῶς φησιν ὅτι εἰσηκούσθη, καίτοι αὐτὸς μὲν παρελθεῖν ἐδεῖτο τὸν θάνατον; ὁ δὲ οὐ παρήλθεν, καὶ γὰρ ἐσταυρώθη καὶ ἀπέθανεν. δεύτερον δέ· ἀπὸ ποίας εὐλαβείας εἰσακουσθῆναι αὐτόν φησιν; καὶ τρίτον· τὸ καίπερ ὧν υἱός, τίνι συναπτεόν; τῷ εἰσηκούσθη ἀπὸ τῆς εὐλαβείας; ἢ τοῖς ἐφεξῆς, ἵνα ἦ· καίπερ ὧν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν; διαφορὰ γὰρ τούτων οὐκ ὀλίγη. Ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸ πρῶτόν φαμεν ὅτι οὐκ ἦν ἡ δέησις μία, ἀλλὰ διπλῆ τις· ἡ μὲν παραιτουμένη τὸν θάνατον, ἡ δὲ αἰτουμένη· καὶ γὰρ φησιν ἐν τῇ αὐτῇ εὐχῇ καὶ δεήσει· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω. καὶ τοῦτο σαφέστερον δηλῶν ὁ Ἰωάννης φησὶν αἰτεῖσθαι τὸν υἱὸν λέγοντα· πάτερ, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε, δόξαν τὸν σταυρὸν καὶ τὸν θάνατον, ὡς δηλόν, ὀνομάζοντα. ὥστε καλῶς φησιν ὁ θεῖος Παῦλος· εἰσηκούσθη. Τὸ δὲ ἀπὸ τῆς εὐλαβείας ἐγγὺς γέγονεν ἐκ τῶν εἰρημένων τοῦ σεσαφηνίσθαι. δύο γὰρ ἔφημεν αἰτήσεις, τὴν μὲν παραιτήσεως τοῦ θανάτου, τὴν δὲ συγκατανέουσας, ὅπερ ἦν ὡς ἀληθῶς πολλῆς εὐλαβείας· πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν θέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν. εἰσηκούσθη τοίνυν ὁ Χριστὸς οὐκ ἀπὸ τῆς παραιτήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, τοῦτ' ἔστιν ἐκείνη ἢ αἴτησις αὐτοῦ ἐξέβη, οὐχὶ ἡ κατὰ τὴν παραίτησιν, ἀλλ' ἡ κατὰ τὴν εὐλάβειαν. διὸ φησιν· καὶ τελειωθεὶς, τοῦτ' ἔστι διὰ παθημάτων καὶ σταυροῦ καὶ θανάτου τέλειος ἡμῖν ἐπιγνωσθεὶς καὶ ὑπὲρ λόγον ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. τοῦτο δὲ καὶ ἄνωθεν ὑπεδήλου, δεήσεις λέγων καὶ ἰκετηρίας τὸ διπλοῦν τῆς αἰτήσεως αἰνιττόμενος. εἶτα καὶ δεήσεις εἰπὼν καὶ ἰκετηρίας οὐκ

ἐπήγαγεν ὑπὲρ τοῦ παρελθεῖν τὸν θάνατον, ἀλλὰ πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, καλῶς καὶ πανσόφως τοῦτο προσθείς, ἵνα ὅταν ἐννοῆς αὐτὸν σταυρούμενον καὶ θαπτόμενον, μὴ ἀδυναμία τοῦ πατρὸς αὐτὸν τοῦτο νομίσης ὑπομεμενηκέναι, ἀλλ' ὅτι κοινὸν θέλημα ἦν τὸ ταῦτα παθεῖν τὸν Χριστὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας. δύναται δὲ τοῦτο εἰρησθαι καὶ διὰ τὴν ἀνάστασιν· πολλαχοῦ γὰρ ταπεινότερα ὁ θεῖος Παῦλος φθεγγόμενος, τὸν πατέρα φησὶν ἀναστήσαι τὸν Χριστὸν. ἀναστήσας οὖν αὐτόν, ἐρρύσατο αὐτόν ἐκ τοῦ θανάτου καὶ διέσωσεν. ἀλλ' οὕτως μὲν κατ' ἐμὴν γνώμην ταῦτα. 644 Τὸ δὲ καίπερ ὢν υἱός, εἴ τις καθ' ὑπερβατὸν ἐκλάβοι ἄπειρος δὲ ἢ τούτου χρῆσις τῷ θεσπεσίῳ ἀποστόλῳ ἀβίαστος ἂν ἢ ἐννοια προσαχθείη οἷον· ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καίπερ ὢν υἱός, δεήσεις καὶ ἰκετηρίας καὶ ἐξῆς, τοῦτ' ἔστι καίπερ προνόμιον μέγιστον ἔχων ὡς υἱός, τὸ χωρὶς δεήσεως καὶ αἰτήσεως αὐτοδεσπότη γνῶμη πάντα ποιεῖν ἃ καὶ ὁ πατήρ ποιεῖ, ὅμως ἐπειδὴ ἐν ἡμέραις ἦν τῆς σαρκὸς, δεήσεις καὶ ἰκετηρίας προσέφερεν. Δύναται δὲ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὡς ἔχει τάξεως συναφθῆναι τῷ καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, οἷον· εἰσηκούσθη, φησί, καίπερ υἱὸς ὢν, καὶ μὴ δεόμενος εἰσακουσθῆναι, ἅτε σύνδρομον ἔχων τὸ θέλημα τῷ πατρικῷ βουλήματι καὶ χωρὶς πάσης ἐκπληρούμενον αἰτήσεως. Εἰ δὲ καὶ τοῖς ἐφεξῆς αὐτὸ συνάψεις, ὁ νοῦς καὶ οὕτως εὐδοωθήσεται. ἀλλὰ πρότερον τί δηλοῖ σκεπτέον τὸ ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν. ἄρα γὰρ ὅτι ἔμαθεν αὐτὸς ἀφ' ὧν ἔπαθε τῷ πατρὶ ὑπακούειν, καὶ πείρα τὴν γνῶσιν ἔσχε τοῦ πειθαρχεῖν αὐτῷ; ἢ μᾶλλον ὅτι πείρα ἔμαθε τὸ μέγεθος τῆς ὑπακοῆς ἡλικίον, ἦν ὑπήκουσεν αὐτῷ ὁ πατήρ, οἷον τὸ σταυρωθῆναι αὐτόν καὶ ἀποθανεῖν καὶ ἀναστῆναι καὶ ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς τὸ ἀνθρώπινον φύραμα ἀνυψῶσαι καὶ σώσαι τὸ γένος ἡμῶν; ταῦτα γὰρ ἐκείνης ἐστὶ τῆς ὑπακοῆς τῆς γεγενημένης ἐν τῷ λέγειν· πάτερ, δόξασόν σου τὸν υἱόν. ταύτην γὰρ τὴν ὑπακοήν ἡλικίη καὶ ὄση, καὶ πρὸ τοῦ ὑπακούσαι τὸν πατέρα, ἦδει μὲν ὁ Χριστὸς ὡς υἱὸς καὶ θεὸς καθάπερ καὶ ὁ πατήρ, ἐξακουσθεὶς δὲ ἔμαθεν αὐτὴν δι' ὧν ἔπαθε καὶ πείρα. Ὡς ἂν οὖν τις ἐκλάβοι ἐμοὶ δὲ μᾶλλον ἢ δευτέρα ἐννοια συμβαίνειν δοκεῖ οὐδεμίαν ἔτι ἀσάφειαν ἔχει τὸ καίπερ ὢν υἱός. Hebr 6,1-3 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες διδάσκαλοι εἶναι, οὐ μόνον οὐκ ἐστὲ διδάσκαλοι, ἀλλ' οὐδὲ μανθάνειν δύνασθε εἰ μὴ τὰ στοιχειωδέστερα καὶ ταπεινὰ καὶ ἀπλούστερα, καὶ ταῦτα οὐχ ἀπλῶς ἀλλ' ὅ ἔτι ἀσθενέστερον τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ. οὐ τῶν λογίων φησὶ τὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων. εἶη δ' ἂν στοιχεῖα μὲν εἰκότως τῶν τοῦ θεοῦ λογίων οἱ περὶ ἐνανθρωπήσεως λόγοι, ἀρχῆς δὲ λογίων στοιχεῖα ἃ προῖων λέγει, μὴ πάλιν θεμέλιον καὶ ἐξῆς. Τὸ ἀκόλουθον τῆς συντάξεως· διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. 645 Τοῦ Χριστοῦ λόγον. ποῖον λόγον; τὸν λόγον τῆς διδαχῆς τοῦ δεῖν καταβάλλειν θεμέλιον μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, τὸν λόγον τῆς διδαχῆς τοῦ δεῖν πιστεύειν ἐπὶ θεόν, τὸν λόγον τῆς διδαχῆς τοῦ δεῖν βαπτισθῆναι, τὸν λόγον τῆς διδαχῆς τοῦ δεῖν ἀξιωθῆναι πνεύματος ἁγίου, τὸν λόγον τῆς διδαχῆς ὅτι ἀνάστασις, ὅτι ἔσται κρίσις· ἀπὸ κοινοῦ γὰρ κατὰ πάντων καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ διδαχή. Εἰπὼν ἀφεῖναι τὸν περὶ Χριστὸν στοιχειώδη καὶ ἀρχῆς ἐπέχοντα τάξιν λόγον καὶ ἐπὶ τὴν τελειότητα φέρεσθαι, οὐχ ἀπλῶς φησὶ τὴν κυρίως τελειότητα, ἀλλ' ὡσανεὶ τὴν μεταξὺ τῆς στοιχειώσεώς τε τῶν λογίων τοῦ θεοῦ καὶ μεταξὺ τῆς ἀνωτάτω τελειότητος. ἔστι μὲν γὰρ στοιχεῖα ἀρχῆς λογίων θεοῦ τὸ ἀποτάξασθαι τῷ σατανᾷ καὶ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, τὸ πιστεῦσαι ἐπὶ θεόν, τὸ βαπτισθῆναι, τὸ λαβεῖν πνεῦμα ἅγιον, τὸ εἰδέναί νεκρῶν ἀνάστασιν, τὸ πιστεύειν ὅτι ἔστι κρίσις. ταῦτα μὲν στοιχεῖα ἀρχῆς λογίων θεοῦ. στοιχεῖα δὲ λογίων θεοῦ, καὶ οὐκ ἀρχῆς λογίων θεοῦ, τὸ εἰδέναί ὅτι ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστός, ὅτι ἀνέλαβε τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὅτι σωτηρίαν ἡμῖν εἰργάσατο, ὅτι ἀρχιερεὺς ἡμῶν γέγονεν, ὅτι ἑαυτὸν προσήνεγκεν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ εἴ τι παραπλήσιον. τελειότης δὲ τοῦ μὲν

ἀποτάξασθαι τῷ σατανᾷ καὶ τοῖς τούτου συστοίχοις ἢ ἐν ταῖς ἀρεταῖς προκοπή, ἢ τῶν θλίψεων καὶ διωγμῶν καὶ πειρασμῶν ὑπομονή. τελειότης δὲ ἡ ἀνωτάτω, ἢ περὶ τῆς θεολογίας τοῦ Χριστοῦ, καθ' ὅσον ἐστὶν ἀνθρώπῳ δυνατόν, ἀκριβῆς κατάληψις. πρῶτον οὖν πιστεύοντες βαπτίζομεθα, εἶτα ἐπιγινώσκομεν ὅσα ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Χριστὸς ἔπαθεν τε καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον, εἶτα ταῖς ἀρεταῖς τελειούμεθα, ἔπειτα καὶ τῆς γνώσεως τῆς κατὰ τὴν θεολογίαν ἀξιούμεθα. Hebr 6,5 Δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος. ἀντὶ τοῦ ἃ δύναται ὁ μέλλων αἰὼν ἐκμαθόντας· τὸ γὰρ γευσάμενους ἀπὸ κοινοῦ, ὅπερ τροπικῶς εἴληπται, σημαῖνον, τὸ μαθόντας, κατηχηθέντας. τί δὲ δύναται ὁ μέλλων αἰὼν; καὶ τί ἐστὶν αὐτοῦ ἡ χρεία καὶ τὸ ἔργον; ὅτι ἐν αὐτῷ ἕκαστος ὧν ἔπραξε τὴν ἀμοιβὴν εὐρίσκει, ὅτι οὐκ ἔχει τέλος οὔτε ἢ τιμωρία ἢ ἐν αὐτῷ, οὔτε ἢ εὐδαιμονία, ὅτι τότε μᾶλλον τό τε ἀλάθητον τοῦ κριτοῦ καὶ τὸ δίκαιον φανερωθήσεται, καὶ πολλὰ ἕτερα. τοὺς οὖν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτα μαθόντας, φησὶν, εἶτα παραπεσόντας ἀδύνατον καὶ ἐξῆς. 646 Hebr 6,6 Τί ἐστὶν ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας; ἄνωθεν, φησί, σταυροῦντας ἑαυτοῖς καὶ καταισχύνοντας. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἅπαξ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, καὶ ἡμεῖς ἅπαξ συσταυρούμεθα αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος. ὁ τοίνυν, φησὶν, οἶόμενος εἶναι δεύτερον βάπτισμα, ὅσον τὸ κατ' αὐτόν, ἄνωθεν σταυροῖ τὸν κύριον· τί γὰρ ἕτερον ποιεῖ ὁ δεύτερον αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος σταυροῦσθαι νομίζων ἢ ὅτι καὶ αὐτὸν ἠγεῖται δεύτερον ἐσταυρωῦσθαι δι' ὧν ποιεῖ; τὸ δὲ δεύτερον σταυροῦν, φησί, τὸν Χριστὸν τὸ ὅσον ἤκεν εἰς αὐτόν, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ παραδειγματῆσαι αὐτόν καὶ καταισχύναί· ἅπαξ γὰρ σταυρωθεὶς ἀθάνατός ἐστι λοιπόν, ὁ δὲ ἀνασταυρῶν ψεῦδος τοῦτο ποιεῖ, ὅπερ αἰσχύνῃ αὐτῷ φέρει ὡς ψευσαμένῳ τὸ ἅπαξ ἀποθανεῖν. Hebr 6,7 Γεωργεῖται δὲ δηλονότι εἰς σωτηρίαν καὶ κέρδος αὐτῶν ἐκείνων τῶν καρποφορούντων. εἰ δὲ ἐστὶν, καθὼς φησὶν ὁ κύριος, γεωργὸς ὁ πατήρ, πάλιν δὲ σπορευὺς καὶ ὁ υἱὸς ὁ τὸ καλὸν σπέρμα σπειρών, ἐὰν ἐπιτήδειος αὐτοῖς ἢ βοτάνη, τοῦτ' ἔστι τὸ γεώργιον ὀφθῆ καὶ γὰρ τῷ θεῷ ὀφείλομεν καρποφορεῖν, ὡς πού φησιν· νυνὶ δὲ δουλωθέντες τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν· εἰ οὖν τοῦτο, δηλονότι διὰ τὸν θεὸν γεωργοῦμεν, ἵνα αὐτῷ ἀρέσωμεν τὸν ἐνάρετον βίον· διὸ καὶ ἀξιούμεθα τῆς παρ' αὐτοῦ εὐλογίας. Hebr 7,3 Ἀγενεαλόγητον τὸν Μελχισεδέκ <λέγει> τῷ μὴ εἶναι μὲν ἐκ τοῦ σπέρματος Ἀβραάμ μηδὲ ὑπὸ Μωϋσέως γενεαλογεῖσθαι, εἶναι δὲ Χαναναῖον τὸ γένος καὶ ἐκ τῆς ἐπαράτου ἐκείνης σπορᾶς ὀρμαῖσθαι, δικαίου δὲ τῶν καθ' αὐτόν ἀποφανθέντος, καὶ οὐκ ἐκ προγόνων ὀρμωμένου δικαίων οὐδὲ ἀπὸ τινος δικαίας σπορᾶς, οὐ θέμις ἦν γενεαλογεῖν 647 τὸν εἰς ἄκρον δικαιοσύνης νεύοντα. ὅτι δὲ Χαναναῖος ἦν τὸ γένος ὁ Μελχισεδέκ δείκνυται, καὶ ἔστι δήπου τεκμήρασθαι καὶ ἀπ' αὐτῶν ἐκείνων ὧν ἐκράτει καὶ ἐβασίλευε κλιμάτων, καὶ οἷς ἐπλησίαζεν· γείτων μὲν γὰρ ἦν Σοδόμων, πλησιαίτερος δὲ τῷ Ἀβραάμ οἰκοῦντι πρὸς τῇ δρυὶ τῇ Μαμβρῇ. οἶεσθαι δὲ χρὴ ὅτι καὶ Σαλήμ ἐκείνης ἐτύγχανε βασιλεύς, ἥτις ἐστὶν Ἱερουσαλήμ. Hebr 7,5 Καίπερ ἐξεληλυθότας τοῦτό φησιν· καίπερ ὁμοτίμων ὄντων κατὰ τᾶλλα πάντα, ὅμως ἐκ τοῦ τοὺς μὲν διδόναι δεκάτας, τοὺς δὲ λαμβάνειν, πολλὴ ἢ ὑπεροχὴ ἐπιδείκνυται. εἰ δὲ ἐνταῦθα τοῦτο, δηλὸν ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀβραάμ καὶ Μελχισεδέκ, τοῦ μὲν δόντος, τοῦ δὲ λαβόντος. ὥστε ὁ τοῦ Χριστοῦ τύπος μείζων τοῦ πατριάρχου Ἀβραάμ. εἰ δὲ τοῦ Ἀβραάμ, πολλῷ μᾶλλον τῶν ἱερέων. εἰ δὲ ὁ τύπος, τί ἂν τις εἴποι περὶ αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ; Hebr 7,9–10 Διότι ὁ Ἀβραάμ ἔδωκε δεκάτας, διὰ τοῦτο, φησί, καὶ Λεὺὶ ὁ τὰς δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται, τοῦτ' ἔστι δέδωκε δεκάτας. ἐν γοῦν τῷ δι' Ἀβραάμ δεῖ ὑποστίζειν, ἵνα τὸ νόημα παντελῶς ἀβίαστον γένηται· διὰ γὰρ τὸν δεκατωθέντα Ἀβραάμ, φησί, τρόπον τινὰ καὶ ὁ ἐν τῇ ὀσφύϊ αὐτοῦ ἔτι ὧν Λεὺὶ δεδεκάτῳται. Hebr 8,1 Ἡ τοῦτο λειτουργῶν καὶ τοῦτο ἱερατεύων, τὸ τοὺς ἀνθρώπους ἀποκαθαίρειν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἁγίους ποιεῖν· τῷ γὰρ τοιοῦτῳ λειτουργῶ καὶ αὐτουργῶ τῶν

ἀγίων πρέπει ὡς θεῶ ἀληθινῶ καὶ υἱῶ ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρὸς καθῆσθαι. Hebr 9,1-2 Τὸ εἶχε μὲν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας, οὐ περὶ τῆς σκηνῆς εἰρησθαι νομίζω ἀλλὰ περὶ αὐτῆς τῆς παλαιᾶς διαθήκης· οὐ γὰρ τὴν σκηνὴν τῇ νέᾳ συνέκρινε διαθήκη, ἀλλ' ὅλην τὴν παλαιὰν διαθήκην τῇ νέᾳ, καὶ πρὸς ὅλην ἐκείνην ταύτης ἐδείκνυ τὴν ὑπεροχὴν. ἰδοὺ γάρ, φησὶν, ἡμέραι ἔρχονται, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν, οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν διεθέμην τοῖς πατράσιν 648 αὐτῶν, καὶ πάλιν· ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπάγει· εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη. ὥστε δῆλον ὅτι περὶ τῆς διαθήκης αὐτῶ ἔτι ὁ λόγος· ἐπεὶ γὰρ κατέβαλεν αὐτὴν τῇ πρὸς τὴν νέαν παραθέσει, ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι οὐκοῦν αἰεὶ ἀπόβλητος ἦν, προλαβὼν φησὶν ὅτι εἶχε κάκεινη δικαιώματα λατρείας, νόμους, φησί, καὶ τάξιν καὶ ἀκολουθίαν ἐμπρέπουσαν λατρεῖα θεοῦ. εἰπὼν δὲ κατὰ γένος, ὅτι εἶχε δικαιώματα λατρείας, ἐπεξέρχεται καὶ κατὰ μέρος ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς σκηνῆς· εἶχε, φησί, τὸ ἅγιον κοσμικόν. εἶτα μετὰ τὸ ἅγιον τὸ κοσμικόν καὶ πᾶσι βατόν, εἶχε πάλιν ἑτέραν σκηνὴν προτεταγμένην τῆς μυστικωτέρας ἔτι καὶ ἀγιωτέρας σκηνῆς. καὶ ἐν μὲν τῇ προτεταγμένῃ ἢ τε λυχνία καὶ ἢ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις σκηνὴ οὐ λέγεται κοσμικόν ἅγιον ὡσπερ ἡ πασῶν σκηνὴ πρώτη, ἀλλ' ἀπλῶς ἅγια. μετ' ἐκείνην δὲ σκηνὴ ἢ ... Hebr 9,24-25 Τὸ εἰς αὐτὸν εἰσηλθε τὸν οὐρανόν, ἀπὸ κοινοῦ ληπτέον οἶον· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, εἰσηλθεν εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν· τὸ γὰρ πολλάκις θυσίας ἐν αἵματι προσφέρειν τῶν εἰσερχομένων εἰς τὰ ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν ἐστίν, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ εἰσελθόντος εἰς τὸν οὐρανὸν αὐτόν. Hebr 10,5-9 Εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον εἶπεν ὁ Χριστός, ἀλλ' οὐχὶ εἰσελθόν· εἰσήρχετο δὲ δηλονότι, ὅτε τῷ Δαυὶδ ὑπισχνεῖτο καὶ διετείνεται ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας αὐτοῦ καθίσει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἕως τοῦ αἰῶνος. εἰσερχόμενος οὖν εἰς τὸν κόσμον διὰ τῶν πρὸς τὸν Δαυὶδ συνθηκῶν, καὶ τοῦτο λέγει δι' αὐτοῦ, ὅτι ἐπεὶ θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ ἠδύοκῃσας τὰ ἐν τῷ νόμῳ τελούμενα. καὶ οὐκ εἶπεν ὅτι οὐκ εὐδοκεῖς οὐδὲ θέλεις, ἀλλ' οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ ἠδύοκῃσας, μονονουχὶ λέγων ὡς ἀπ' αὐτῆς τῆς καταβολῆς αὐτῶν καὶ τῆς εἰσαγωγῆς οὐκ ἦσάν σοι τὸ ὄλον καταθύμιοι καὶ εὐάρεστοι αἱ θυσίαι. ἀλλὰ καὶ εἶ τι αὐτῶν ἀποδέδεκταί σοι, διὰ τὴν ἀσθένειαν ἀποδέδεκται τῶν προσαγόντων. ἐπεὶ οὖν καὶ ταῦτα ἀπώσω καὶ σῶμα κατηρτίσω μοι, τότε ἤκω ἐπὶ τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου· τοῦτο γὰρ καὶ εἴρηται περὶ ἐμοῦ οὐχὶ ἀπλῶς καὶ κατὰ πάροδον, ἀλλὰ κεφάλαιον καὶ ὑπόθεσιν τοῦ βιβλίου τὴν περὶ ἐμοῦ 649 πρόρρησιν ποιουμένου. βιβλίον δὲ ὅλην λέγει τὴν παλαιάν· τὸ γὰρ κεφάλαιον καὶ ἡ ἀξιολογώτατη ὑπόθεσις τῆς παλαιᾶς αἰ περὶ Χριστοῦ προρρήσεις εἰσίν. Hebr 10,11 Τὰς αὐτάς, φησὶν, ὅτι ὑπὲρ τῶν αὐτῶν προσεφέροντο αἰεὶ, μὴ ἰσχυουσῶν τῶν γεγονυιῶν καὶ γινομένων θυσιῶν καὶ προσφορῶν μηδεμίαν ἁμαρτίαν καθαρῶς περιελεῖν καὶ ὀλοκλήρως. Hebr 10, Πρόσφατον εἰπὼν, ἵνα μὴ τις εἴπῃ· οὐκοῦν εἰ πρόσφατος, καὶ παυθήσεται· γηράσκουσα γὰρ καὶ παλαιουμένη καὶ αὕτη ὡσπερ καὶ ἡ τῆς παλαιᾶς διαθήκης καταλυθήσεται. οὐμενοῦν, φησὶν· ἀλλὰ πρόσφατος οὔσα αἰεὶ νεάζουσα καὶ ζῶσα ἔσται, οὐδέποτε ἐπιδεχομένη θάνατον καὶ κατάλυσιν. Hebr 10,24 Ἡ περὶ ἐκεῖνα ἀλλήλους κατανοῶμεν ὧν ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἔρευνα καὶ κατανόησις εἰς ἀγάπην ἀκονᾶ καὶ παραθήγει. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν οἱ φαῦλον μὲν περὶ ἀλλήλων μηδὲν ἀνεχόμενοι, πάντα δὲ εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ ἄμεινον ἐκλαμβάνοντες, καὶ ἃ δοκεῖ εἶναι ἐλαττώματα. εἶτα ... Hebr 10,25 Ἀλλὰ παρακαλοῦντες. τίνα; τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, τοῦτ' ἔστιν ἀλλήλους· ἀπὸ κοινοῦ γὰρ τὴν ἐπισυναγωγὴν ληπτέον. παράκλησις δὲ ἐπισυναγωγῆς τὸ προθύμως καὶ διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου ἐπισυνάπτεσθαι ἑαυτοῖς. Hebr 10,35 Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων ὑμῶν, τὴν ἀπὸ τῆς πίστεως, τὴν ἀπὸ τῶν πειρασμῶν, τὴν ἀπὸ τῆς ὑπομονῆς· ταῦτα γάρ ἐστι τὰ μεγάλην ἡμῖν τὴν παρρησίαν, ὅτι τευξόμεθα τῆς

ἐπαγγελίας, χαριζόμενα. 650 Hebr 10,36 Θέλημα θεοῦ τὸ πιστεύειν εὐλικρινῶς εἰς αὐτὸν καὶ πράττειν τὰς ἀρετὰς καὶ ἔτι τὸ ὑπὲρ αὐτῶν καιροῦ καλοῦντος μέχρις αἵματος ἀγωνίζεσθαι· οἱ γὰρ τοιοῦτοι κομίζονται τὴν ἐπαγγελίαν. Hebr 11,4 Τὸ δι' αὐτῆς ἀποθανῶν ἔτι λαλεῖται, ἢ ὅτι αὕτη ἡ θυσία κατέστη τῷ ἀδελφῷ εἰς βασκανίας πρόφασιν καὶ φθόνου, ὁ δὲ ἔτεκε τὸν φόνον· ἢ ὅτι δι' αὐτῆς λαλεῖται, καίτοι ἀποθανῶν· αὕτη γὰρ γέγονεν αἰτία τοῦ ἀείμνηστον καὶ ἀλάθητον εἶναι τὸν Ἄβελ. ἢ εἴ τις ἀκριβέστερον ἐπισκοπήσοι ἀμφοτέρα, ἀπὸ κοινοῦ λαμβανομένου, τὸ δι' αὐτῆς οἶον κατὰ τε τοῦ ἀποθανῶν καὶ τοῦ λαλεῖται. Ἔτι λαλεῖται. ἀείμνηστος ἐστίν· οὐκ ἔα αὐτὸν ἢ πρᾶξις αὐτοῦ ἢ ἐκ πίστεως εἰς λήθην, φησίν, ἔλθειν. Hebr 11,13 Οὕτω, φησίν, αὐταῖς ἐπίστευον, πόρρωθεν ἰδόντες δι' ἐλπίδος, ὅτι καὶ ἔχαιρον ἐπ' αὐταῖς, καὶ μονονουχὶ περιπλεκόμενοι κατησπάζοντο. Hebr 11,19 Τὸ ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσαστο δυνατὸν καὶ οὕτως ἐννοῆσαι· ὅθεν καὶ τὸν Ἰσαὰκ ὁ Ἄβραάμ ἐν παραβολῇ ἐκομίσαστο. ἐπεὶ γὰρ, φησίν, ἄφατόν τινα τὴν ὑπακοὴν ἐπεδείξατο καὶ πίστιν νικῶσαν καὶ αὐτῆς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἀπολαμβάνει πάλιν τὸν υἱόν, οὐχ οἶον προσήνεγκεν ἀλλὰ μετὰ μεγάλης προσθήκης καὶ ἀξίας τῆς αὐτοῦ πίστεως· ἐκομίσαστο γὰρ αὐτὸν φέροντα παραβολὴν καὶ ὁμοίωσιν τὴν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεόν· τοιαῦτα γὰρ ἡ πίστις δύναται κατορθοῦν. εἰ δὲ τὸ ἐν παραβολῇ κοινὸν ἐκλάβοις τοῦ τε Ἄβραάμ καὶ τοῦ Ἰσαὰκ, ὅτι ὁ μὲν εἰς τύπον τοῦ πατρὸς καὶ εἰς παραβολὴν καὶ ὁμοίωσιν διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ παιδὸς ἐχρημάτισεν, ὁ δὲ Ἰσαὰκ εἰς τύπον τοῦ υἱοῦ, καὶ οὕτως ἡ προειρημένη εὐοδοῦται διάνοια. τοσοῦτον κέρδος, φησί, προσεξένησε τῷ Ἄβραάμ ἢ πίστις αὐτοῦ, ὅτι τὸν υἱὸν προσενέγκας μετὰ μεγίστης προσθήκης ἐκομίσαστο. ποίας ταύτης; τὸ ἐν παραβολῇ αὐτὸν καὶ ὁμοιώσει τῆς τε πρὸς τὸν πατέρα καὶ τῆς πρὸς τὸν υἱὸν ἀνακομίσασθαι, τοῦτ' ἔστιν ἐκομίσαστο τὸν υἱὸν ἐπὶ τηλικούτῳ κέρδει, ἐφ' ᾧ τύπον ἀμφοτέρους γενέσθαι τῆς προσαγωγῆς ἦν εὐδόκησεν ὁ πατήρ τελεσθῆναι ἐπὶ τῷ υἱῷ. 651 Ἡ ἐν παραβολῇ ἐκομίσαστο ὁ θεὸς τὸν Ἰσαὰκ, τοῦτ' ἔστι διὰ τὴν πίστιν καὶ τὸ πρόθυμον τοῦ Ἄβραάμ, καίτοι κριοῦ προσαχθέντος καὶ τότε οὐ παρὰ τοῦ Ἄβραάμ κομισθέντος, ἀλλὰ παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ καὶ κομισαμένου, ὅμως οὖν οὕτως ὁ θεὸς ἐδέξατο τὴν θυσίαν, ὡς τὸν Ἰσαὰκ αὐτὸν κομισάμενος διὰ τῆς παραβολῆς καὶ παρενθήκης τοῦ κριοῦ. διὸ φησίν· ὅθεν αὐτόν, οἶον τὸν Ἰσαὰκ, ἐκομίσαστο ἐν τῇ παραβολῇ καὶ παρενθήκῃ τοῦ κριοῦ, τοῦτ' ἔστιν ὡς τελειωθεῖσαν τὴν πρόθεσιν καὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ τὸ πρόθυμον, οὕτως ἐδέξατο τὴν θυσίαν τοῦ Ἄβραάμ ὁ θεός. Hebr 11,21 Ἐνταῦθα, φησίν, οὐ μόνον εἶπεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐθάρρει τοῖς ἐσομένοις ὡς καὶ ἐν τῷ ἔργῳ αὐτὸ ἐπιδείξει· ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ἀπὸ τοῦ Ἐφραΐμ ἀνίστασθαι βασιλεὺς ἕτερος, διὰ τοῦτο, φησί, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ, τοῦτ' ἔστι καὶ γέρων ὧν ἤδη προσκυνεῖ τῷ Ἰωσήφ, τὴν παντὸς τοῦ λαοῦ προσκύνησιν δηλῶν τὴν ἐσομένην αὐτῷ. καὶ τοῦτο ἐξέβη ἤδη, ὅτε αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ προσεκύνησαν, ἐκβήσεσθαι δὲ ἔμελλεν ὕστερον διὰ τῶν δέκα φυλῶν. Hebr 11,26 Τί ἐστὶ τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ; τοῦτ' ἔστι τὸ ὄνειδίζεσθαι τοιαῦτα δεικνύς τὸν ὄνειδισμόν ὃν ὁ Χριστὸς ὑπέμεινεν. ἢ ὅτι διὰ τὸν Χριστὸν ὑπέμεινεν ἢ γὰρ πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς· εἰκὸς γὰρ ἦν κάκεῖνον ὄνειδίζεσθαι, ὅτε ἤκουσεν· μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; τοῦτό ἐστὶν ὄνειδισμὸς τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τέλους καὶ ἐσχάτης ἀναπνοῆς πάσχειν κακῶς, ὡσπερ αὐτὸς ὠνειδίζετο καὶ ἤκουσεν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάρβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ· ἀμφοτέροι γὰρ ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν ὑπὲρ ὧν εὐηργέτουν ὠνειδίζοντο. Hebr 11,3 Ἐνταῦθα περὶ τοῦ Δαυὶδ, οἶμαι, λέγει. δικαιοσύνην δὲ τὴν φιλανθρωπίαν ἐκάλεσεν. Hebr 12,25 Ἡ τὸν ἐπὶ γῆς χρηματίζοντα, τὸν τὰ γῆινα καὶ παρερχόμενα ὑπισχνούμενον· γῆν ῥέουσιν γάλα καὶ μέλι, ἐχθρῶν ἐπικράτειαν, εὐπαιδίαν καὶ βίον μακροχρόνιον. ἀπ' οὐρανοῦ δὲ λαλεῖ ὁ αὐτὸν 652 τὸν οὐρανὸν εἰς κληρονομίαν ἐπαγγελλλόμενος, ὁ τῆς ἀφράστου δόξης ἐκείνης καὶ ἀπεράντου τὴν ἀπόλαυσιν

χαριζόμενος. Ἡ δύναται τὸ ἐπὶ γῆς εἰρῆσθαι χρηματίζειν, ὅτι σχεδὸν πάντα τῆς διὰ Μωϋσέως νομοθεσίας σωματικοὶ καθαρμοὶ ἐχρημάτιζον· ἡ δὲ νέα καὶ διὰ Χριστοῦ δοθεῖσα ἡμῖν νομοθεσία ψυχῆς ἐστὶ καθάρσιον καὶ φωτισμός. ἐπὶ γῆς οὖν ἐστὶν ἐκεῖνα κεχρηματισμένα, ὅτι ταπεινὰ καὶ περὶ ὑλῶδες σκῆνωμα στρεφόμενα· ἀπ' οὐρανοῦ δὲ ταῦτα, ὅτι θεῖα καὶ ὑψηλὰ καὶ τὸ θεοειδὲς τὴν ψυχὴν ἐκκαθαίροντα καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀναφέροντα. Hebr 13,10–13 Τοῦτο πρὸς τοὺς ἐπαπορήσαντας ἄν· πῶς λέγεις· ἔχεις θυσιαστήριον; τί γὰρ ἐτύθη ἐν αὐτῷ; καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Χριστός, ὃν ἄνω καὶ κάτω περιάγεις ὅτι ἐτύθη, ὅτι θυσία γέγονεν ὑπὲρ τοῦ κόσμου καὶ προσφορά, οὐδ' αὐτὸς οὖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ σου τέθυται· φανερόν γάρ, ὅτι ἔξω τῆς πόλεως Ἱερουσαλὴμ ἔπαθεν. πρὸς οὖν τούτους· ναί, φησὶν, ἔξω μὲν ἔπαθεν, ἀλλὰ διὰ τούτου μᾶλλον κατασκευάζεται ὅτι ἔχομεν θυσιαστήριον. καὶ γὰρ καὶ παρ' ὑμῖν οὐκ ἐν αὐτοῖς τοῖς θυσιαστηρίοις κατακαίεται τῶν θυομένων τὰ σώματα, ἀλλ' ἔξω τῆς παρεμβολῆς. καὶ ἔτι διὰ τοῦτο ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν, ἵνα πάντας, καὶ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς ἀγιάσῃ. εἰ δὲ θυσία γέγονεν ὑπὲρ πάντων, πῶς οὐχὶ καὶ θυσιαστήριον ἐστὶν; Τὸ δὲ ἵνα ἀγιάσῃ τὸν λαόν, καὶ ἄλλην ἔννοιαν δίδωσιν. εἶπον, φησὶν, ὅτι οἱ τῆ σκηνῆ λατρεύοντες οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν φαγεῖν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου ἡμῶν, οὐχ ὅτι ἀδύνατον αὐτοῖς τοῦτο, ἀλλ' ὅτι κατὰ γνώμην ἑαυτῶν ἀναξίους ἑαυτοὺς ἀποφαίνουσιν, ἐπεὶ τό γε ἀπὸ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Χριστοῦ οὐ μόνον οὐ κεκώλυται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο πέπονθεν ἵνα ἀγιάσῃ, φησὶν, οὐχὶ τόνδε ἢ τόνδε ἀλλὰ σύμπαντα τὸν λαόν, καὶ ποιήσῃ αὐτοὺς ἐξουσίαν ἔχειν καὶ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου αὐτοῦ ἐσθίειν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν.